

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto	13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta	6 „ 60 „ 3-30
četrt leta	3 „ 40 „ 1-70

Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez depozitane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo.
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravnništvo.

Ogledi in poslanice
se računijo po peti vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje drke po prostoru.

Naročnino in oglašje je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsakeletno 1 gld. 80 kr. — Oglašje v „Slov. knjižnici“ se računijo po 20 kr. peti vrstici.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Dr. Gregorčič o duhovščini.

„Ljubljenec naroda“, bivši državni poslanec, dr. Anton Gregorčič, si ne upa sklicati niti jednega javnega shoda. Zato sklicuje — zaupne, ali vselej šele potem, ko se je prepričal, da bo varen. Na take shode so povabljeni v prvi vrsti duhovniki, ki skrbé, da pripeljejo seboj ljudi, o katerih se lahko že naprej sodi, da storé le tisto, kar jim oni ukažejo. Le redkokdaj se pokaže na takih shodih kak veljak v pravem pomenu besede, ali ta, ako pride, gotovo ni mišljenja klerikalcev. Ponajveč tvorijo le duhovniški odvisenci in nižji sloji tisto „ljudstvo“, o katerem potem bobna dr. Gregorčič po „Gorici“ in po „Slovincu“, koliko ga je bilo in kake veljaki se posetili njegov shod. Opetovano že smo povedali, koliko neresnice tiči za tistimi poročili o shodih dr. Gregorčiča!

Take shode torej prireja mož, ki se zove „ljubljenec naroda“!

Na teh govori seveda tudi o našem boju in o duhovščini. Pustimo za danes vse drugo in ozmimo se le na to, kaj pravi dr. Gregorčič o duhovščini.

Na shodu v Rihenbergu je rekel, kakor poroča „Gorica“:

Ti ljudje (namreč „liberalci“!) so napovedali v zadnjem času odkrit in strasten boj duhovščini ter jej jeli odrekati pravico pri narodno-političnem delovanju.

Govornik omenja velikih zaslug, katerih si je pridobila slovenska duhovščina tekom let za vsestranski napredek našega ljudstva; a vsega tega ni storila iz koristolovja, marveč, ker jej tako velevaljo njene stanovske dolžnosti in pa ljubezen do naroda.

In ta duhovščina naj bi odslej ne imela pravice sodelovati javno za svoj narod! Sicer pa niso nikakor prijatelji naroda oni, ki odpravljajo ta ali oni stan od narodnega delovanja. Vsi stanovi so poklicani in naj tudi složno delujejo za blaginjo slovenskega ljudstva; vsi brez razlike, bodisi trgovski, obrtniški, učiteljski, duhovski ali tudi kmetijski stan, in kakor se vsi stanovi zavejo, vsi brez razlike naj delajo torej za blagor našega naroda! Podlaga temu delovanju pa naj bodo krščanska načela.

Po tem stavi govornik sledečo resolucijo:

„Zaupni shod zbran v Rihenbergu dne 7. oktobra izjavlja kot potrebno, da služijo goriskim Slovincem tudi v narodnem in javnem življenju kot podlaga katoliška načela.“

Neresnica je, da je kdo napovedal v zadnjem času odkrit in strasten boj duhovščini ter jej jeli odrekati pravico pri narodno-političnem delovanju, res pa je, da duhovščina je napovedala boj vsemu tistemu, kar se brezpogojno ne klanja njenemu nadvladju. Spomnite se le na tisti sloveči občni zbor „Sloge“, ko so tulili naši dervisi kakor zbesneli, češ, da se jim hoče vzeti iz rok tisto, kar so imeli doslej. Le pomislite, kako je „Gorica“ napovedala nam boj že v prvi svoji številki, in tej „Gorici“ so dali življenje v nemali meri duhovniki in je danes njihovo glasilo. Le prevdarite, kako na sploh se giblje proti narodno-napredni stranki vsa duhovščina v deželi od njenega početka, potem pa presodite, kdo je napovedal boj. Ako hočete soditi prav, poročete: Vaš „boj“, to je narodno-napredne stranke, je le — obramba!

Pravice pri narodno-političnem delovanju nismo mi še nikomur odrekli. Gregorčič govori tu drugo neresnico, akoprav pozna gotovo resolucije naše narodno-napredne stranke, ki dajejo vsem stanovom jednako st glédé na narodno-politično delovanje. Soglašamo z dr. Gregorčičem pri besedah, da vsi stanovi, kakor se zavejo, so poklicani, delovati za blagor našega naroda. Prav, ali ne tako, da bo baš duhovnik povsodi prvi, kakor želé klerikalci.

V tem baš se razlikujemo. Mi hočemo jednako st vseh stanov pri narodno-političnem delovanju, klerikalci pa hočejo, da duhovnik vlada in ukazuje, kakor hočeš. Tiste besede dr. Gregorčičeve o skupnem delovanju so le pesek v oči. Da hoče duhovščina primat v vsem našem delovanju, to oporeči, se menda vendar ne predrzne niti dr. Gregorčič!

Mi pa smo proti temu primatu, ker imamo prepričanje, da je škodljiv, ker baš vsled njega smo trpeli leta in leta, da se nismo mogli tako razvijati, kakor bi se bili drugače. In ker je imela duhovščina primat, kateri si hoče še obdržati, je umevno, da so drugi stanovi stali le v podrejeni vrsti, in

tako po besedah dr. Gregorčiča niso nikakor prijatelji naroda oni, ki odpravljajo ta ali oni stan od narodnega delovanja. Da pa to hoče duhovščina, to se nam pokazuje vsaki dan, ker gleda, dobil povsodi vodstvo in odločilno besedo zase.

Taka namreč je tista duhovščina, ki deluje javno po naukih „Gorice“ in „Prim. Lista“. Resnici na ljubo moramo reči, da med duhovniki se dobé še močje, ki stojé oddaljeni od tistega ostroganega boja. Ali bore malo jih je!

Dr. Gregorčič govori tudi o krščanskih načelih, ki naj služijo nam v narodnem in javnem življenju kot podlaga.

Naša stranka je povedala v znani resoluciji, da se ne vlika v cerkev, da pa hoče svoboden razvoj naroda, kar gotovo ni v nesoglasju s katoliškimi načeli, ako se hoče ista prav tolmáčiti.

Nesramno lažejo vsi tisti, ki po časopisih, lecalih in drugače v javnosti govoré, da liberalci so brezverci, da so proti veri itd. Skrivajo se za tako laži vedoma in hotoma ter slepijo neuko ljudstvo le z nametom, počrniti nas, čeprav z lažjo, samim sebi pa utrditi veljavo. Naše ljudstvo je verno, zato pa je obsojati tem bolj, da slepijo isto s takimi lažmi na lecalih, od koder bi imela doneti božja beseda, da netijo na tako nizek način na svetem mestu v njem sovraštvo in nezaupnost do bližnjega. — To so tista katoliška načela, za katera se skrivajo, in katera povdarjajo, ker tako kaže njim v prilog, da bi tim lože dosegali na vsako stran svoje namene!

Dr. Gregorčič hvali našo duhovščino na svojih zaupnih shodih, povzdiguje jo v deveto nebo, vmes vpleta pa še katoliška načela! Kar jej prijéče hvalé, jej je ne odrekamo, obsojati pa moramo, da hoče slikati liberalce za brezverce, da naslonjen na „katoliška načela“ hoče v ljudstvu vzbujati domnevanje, da tisti, ki so pri narodno-napredni stranki, nimajo nikake vere, morda samo za to ne, ker hočejo misliti malce tudi s svojo glavo, ne vedno le z nančevno.

Na zaupnih shodih torej poje dr. Gregorčič slavospeve duhovščini, jej kadi z veliko kadilnico, kar mu vrača ista s fanatizovanjem ljudstva.

Sredstva, katerih se poslužujejo, so znana, ravna se pa vse po zvitarškem geslu: Namen posvečuje sredstva!

Tako je! Naši somisljeniki, pozor in na delo!

Dopisi.

Iz Ljubljane, 10. oktobra 1900. (Poset tržaskih gostov. — Ljubljana napreduje. — Razno.) — V nedeljo so posetili Ljubljano tržaski gostje. Ogledat so si prišli I. umetniško našo razstavo ter pokazat umetnosti slovenski svoje spoštovanje. Ljubljanezanje so jih tudi prav slovesno pričakali ter vsprejeli v svojem središču. Ne bom opisoval govorov slovenskih trenutkov; to so storili drugi. Meni se hoče pisati o nečem drugem, kaj naj bi ali pa kaj so tržaski gostje videli ali imeli vsaj videti v Ljubljani. Ljubljana se je v par letih precej pomaknila po lestvici napredka — navzgor. Na kulturnem polju stoji kot svetla točka naše gledališče, ki je eminentno velike važnosti za naš razvoj. Seveda ne smem tu pomeniti starih bolečin, ki so sicer še nezačeljene. Dejali bi mi, saj to tudi sami vemo. Pri nas v Ljubljani je namreč tako: Kadar kdo „nepoklicanih in nepovabljenih“ kakšno pové, ki bi bila uvaževanja vredna, takrat se mu reče: „saj to tudi sami vemo“. Ne naređi se pa tega. — Dalje se blesti na kulturnem polju najnovejši pojav: prva umetniška razstava, o kateri so cenjeni „Sočani“ tudi že obveščeni. Označiti kot lep kos kulturnega dela bi bilo treba tu slovensko visjo deklisko šolo, ki se pod spretnim vodstvom dr. Lovra Požara prav lepo razvija v prid naši domovini. Želeti bi le bilo, da bi se ta naša jedina visja dekliska šola mogla v par letih postaviti v isto vrsto z dekliskim zavodom „Vesna“ v Brnu, ki jej prav lahko služi za vzor. Potem tudi ne bo treba niti jedni slovenski deklici iskati temeljne izobrazbe v vseh strokah v tujini, v raznih nemških, zlasti dunajskih zavodih.

Slovenski trgovski pomočniki hočejo tudi na kulturnem polju vsiti svojo nalogo. Vstrajni naj bodo, pa izvrše, kar so se namenili. Kot pomočnika za razširjenje našega kulturnega dela mi je omeniti tudi „Ruski krožek“, ki se namerava že razširiti še v češki. — Videti je, da moremo označiti na

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski. (Dalje.)

Aulo je bil preveč izkušen vojak ter preveč kreposten mož, da bi bil začel radi te zapovedi kazati se žalostnega. Toda izbruh nagle jeze in bolesti se mu je pojavil na čelu.

Pred tako naježenimi njegovimi obrvi so trepetale nekdanje britanske legije, in še v tem hipu se je pojavil strah na Hastovem licu. Toda sedaj se je glédé povelja začutil Aulo Plaucij brez orožja. Nekaj časa je zrl na tablice in na znamenje, na kar je pogledal starega centurija ter dejal že povsem mirno:

„Počakaj, Hast, v atriju, dokler ti dekleta ne oddamo.“

Po teh besedah odide na drugi konec hiše na prostor, imenovan oecus, kjer so ga Pomponija Grecina, Ligija in mali Aulo prestrašeni čakali.

„Nikomur ne grozi smrti, niti prognanstvo na daljne otoké, je dejal, „toda cesarjev poslanec je vendar le naznanjevalec nesreče. Záte se gre, Ligija.“

„Za Ligijo!“ zakliče začudena Pomponija.

„Tako je!“ odvrne Aulo.

In obrnivši se k deklici, nadaljuje:

„Tebe, Ligija, smo vzgojevali doslej v naši hiši kakor lastno dete. Toda ti veš, da nisi najina hči. Ti si le zastavljena, katero je izročil tvoj národ Rimu,

in varstvo nad teboj pripada cesarju. Radi tega te jemlje cesar iz naše hiše.“

Aulo je govoril mirno, le z neakim čudnim, nenačuden glasom. Ligija je poslušala njegove besede, kakor bi ne razumela, za kaj se gre. Lica Pomponije pokrije bledica; v vratih, ki drže s hodnika k oecus, se jamejo kazati prestrašena lica sužnjic.

„Cesarjeva volja se mora izpolniti“, reče Aulo.

„Aulo!“ zakliče Pomponija, objemaje deklico, kakor bi jo hotela braniti, „bolje bi bilo, ko bi umrla.“

Ligija, pritiskaje se k njenim prsim, je ponavljala: „mati! mati!“ nezmožna vsled bolesti, spravi ti iz sebe druge besede.

Raz Aulovo lice je odsevala jeza in bolest.

„Ko bi bil sam na svetu“, je rekel samolko, „ne dal bi je od sebe žive, in moji sorodniki bi še danes morali prinesti žrtve Jovi liberatorju...“ Toda nikake pravice nimam, pogubiti tebe in najino dete, katero še utegne doživeti srenejše čase. Še danes se napotim k cesarju ter ga poprosim, naj spremeni povelje. Ali kaj dosežem, ne vem. Med tem pa ostani zdrava, Ligija! Vedi, da sva jaz in Pomponija vsikdar blagrovala dan, ko si dospela k našemu ognjišču.“

Po teh besedah ji položi roko na glavo, in dasiravno si je prizadeval, ostati miren, vendar se je razodevala ob času, ko je Ligija obrnila o njega oči, zalite s solzami, ter prijemši njegovo roko, jela jo poljubljati, v njegovem tresočem glasu globoka žalost.

„Bodi pozdravljena, ti naše veselje ter svetloba naših očí!“ reče jej.

Na to se vrne urno v atrium, da premaga ginjenje, katero se ne spodobí vojskovodji. Pomponija pospremi Ligijo v cubical ter jo jame tolažiti in pomirjati. Njene besede so zvenele kaj čudno v tej hiši, v kateri je na

odločenem prostoru stalo še „Iarium“ in ognjišče, na katerem je Aulo Plaucij, zvest davnemu običaju, pri-nášal žrtve domačim bogovom.

Sedaj je napočil čas skušnje. Nekoč je prebodel Virginij prsi lastni hčeri, da jo tako reši iz Appijevih rok; poprej pa je še Lukrecija prostovoljno poplačala sramoto z življenjem. Cesarjeva hiša je brlog sramote, zlobe in zločinov. Toda mi, Ligija, vemo, čemu nimamo pravice, stegniti po tebi svojih rok!... Tako je! Ona pravica, pod katero živimo, je druga, večja, svetlejša; ona dovoljuje, braniti se zlobi in sramoti, ko bi bilo treba to obrambo tudi poplačati z mukami in življenjem. Kdor pride čist iz bivališča popačenosti, ta ima še tim večjo zaslugo. Naša zemlja je tako bivališče, toda na srečo traja življenje samo jeden trenutek, za njem pa sledi vstajenje mrtvih iz groba, za katerim že ne vlada več Nero, marveč milosrčnost, kjer bolest nadomešča radost, solze pa nadomešča veselje.“

Na to je jela govoriti o sebi. Da, mirna je, toda njene prsi so polne bolestnih ran. Na očeh njenega Aula še visi mrena, njega še ni obsejal žar svetlobe. Ni jej dovoljeno vzgojiti sina v Resnici. Ali pa on pomisli, da more biti tako do konca življenja, in da more napočiti trenutek ločitve, in sicer stokrat hujši in bolestnejši, nego sta časni, nad katerim se sedaj zgražajo; — ne more pojmiti, na kak način bi mogla biti brez njih v nebesih srečna. Dokaj nočij je že pre-jokala, dokaj nočij prebila v molitvi, proseč Boga usmiljenja in milosti. Toda svojo bolečino daruje Bogu ter čaka in upa. A sedaj, ko jo je doletela nova rana, ko jej povelje okrutneža jemlje drago glavičo, — ono, katero je imenoval Aulo svetlobo svojih očí, ona še upa in veruje, da se še nahaja moč, večja od Nero-rove, ter milosrčnost večja od njegove zlobe.

kulturnem polju v Ljubljani že precej napredka. Zelim le se, da bi se napredovalo v tem smeru in tem tempu se v zanaprej.

Na socialnem polju, na tem najzane-marnejšem delu naše velike ravnine, se je končno tudi že začelo delati. Mestna posre-dovalnica za delo in službe je menda prvi pojav. Kot drugi je omeniti zastojnsko daja-nje zdravniške pomoči revnim. Mestne ljudske kopeli, ki je urejena po najboljših vzorcih, tudi ne smem pozabiti. V nji se posteno umiješ in očediš pri tušu za celih pet nov-čičev. Mestna ljudska kopelj ljubljanska ima le-to veliko napako, da je najmanj pol pre-majhna. Zlasti se to občuti v letnem času. Temu bi se dalo morebiti odpomoči na ta način, da se kopalnice v kolizeju preuredi po zahtevah sedanje, moderne dobe. Zato naj se ne daje raznim najemnikom v zakup. Mesto naj ga upravlja samo. — Na social-nem polju v Ljubljani je pa še prav prekli-cano mnogo dela. Navedem le dvoje stvari, ki sta zelo nujni. Mislim: ustanovitev ljudske knjižnice in pa javne ljudske čitalnice. Po-treba ljudskih knjižnic se tudi na Slovenskem uvideva. Letos se je namreč pristopilo tudi tu k delu. Kolikor mi je znano, sta se usta-novili dosedaj dve na celem Slovenskem. Za-nimivo in značilno je, da obe izvan Kranj-skega! Jedno je ustanovil mestni nadkomisar v Ljubljani, g. Podgoršek, v svojem rojstnem kraju, v Ponikvi na Štajerskem, drugo so pa uredili zavedni Kobaridčani na Goriskem. Da je pa velike, fine, izbrane javne ljudske knjižnice prav zelo potreba v glavnem mestu Slovenije, v beli Ljubljani, o tem ni dvoma. Z ozirom na ustanovitev bi svetoval jaz tako-le: Mestna občina naj da v svrhe knjiž-nice svoto 4000 K ter naj obljubi vsako leto 2000 K subvencije, ali naj pa knjižnico vzame popolnoma v oskrbo. Za začetek naj se pa naprosi vse slovenske knjigotrace, naj po možnosti darujejo knjige ali pa prodajo knjiž-nice knjige za polovico ali pa še manjšo ceno. Apelira naj se tudi na druge. V kuratorij naj se izvoli zastopnike vseh narodnih društev ljubljanskih in zastopnike mesta. Iti je treba samo na delo, samo začeti je treba. In v par letih, če se ne poprej, bomo imeli v Ljubljani knjižnico, ki bo velike koristi, zlasti za rev-nejše sloje, v prvi vrsti za delavce. Ljudje bi radi čitali, ali nimajo kaj, kajti, da bi ti, ki imajo komaj za vsakdanji kruh, kupovali še drage knjige, na to niti misliti ni. Pri knjižnici ali pa samostojno naj bi se uredila brezplačna javna čitalnica. Glavno delo se-veda zopet pride na mesto, ki pa ima tudi vsa sredstva na razpolago. Odvisno je le uresničenje od dobre volje in pa proračune-vanja socialne naloge občin. Župan Hribar ima oboje —: torej!

Na gospodarskem polju imamo važno pridobitev v kreditni banki, s katero se je vsaj najnujnejše zakrila globoka vrzel v našem gospodarskem življenju. Zdaj je pričakovali še marsikaj —: obetajo se razna tovarniška podjetja. Jaz pa čakam le, kdaj se trgovska in obrtna zbornica ljubljanska pokaže, v ko-liko je napredovala, v koliko hoče sedanji dobi primerno delati. Nas obrtnik postaja konservativen i v delu i v mišljenju! Zbor-nica na noge in pokaži mu viro modernega napredka! O kmetijski družbi pa moram molčati.

Na to je pritisnila še močnejše k sebi glavico de-klace, ki jej je pokleknila k nogam ter, skrivši oči v gubah njene obleke, ostala tako dlje časa molče; ko je pa končno dvignila glavico, se je pojavil na njenih licih že večji mir.

»Žal mi je za teboj, mati, za očetom in bratom, toda vem, da bi upor ne hasnil nič, — marveč bi le ugonobil vas vse. Obľubujem ti, da te tvojih besed v cesarjevi hiši nikdar ne pozabim.«

Na to jo objame še enkrat, in ko obe odideta v oecus, se jame poslovljati od malega Plaucija — od starega Grka, od njegovega učitelja, od svoje služab-nice, katera jo je nekoč pestovala, ter od vseh sužnjev.

Jeden izmed njih, visok in brkast Lig, katerega so klicali v hiši Urša, in kateri je takrat ob enem z Ligijino materjo in z drugimi služabniki prišel v rimski tabor, jej pade k nogam ter kliče, obrnen k Pomponiji:

»O domina!, dovolite mi iti z mojo gospo, da jej ondi služim ter jo čuvam v cesarjevi hiši.«

»Ti nisi naš, marveč Ligijin služabnik«, odvrne Pomponija Grecina, toda vprašanje je, ali te spusté k cesarjevemu vratom, in na kak način upaš ondi čuvati jo?«

»Ne vem, domina; vem samo to, da se železo v mojih rokah lomi kakor treska...«

Aulo Plaucij, ki je vstopil v tem hipu, je mahoma poizvedel, kaj vse pomeni. Ne samo da ni ugovarjal Ursovi prošnji, marveč je proglasil, da nimajo niti prave, predrževati ga. Odpošiljajoč Ligijo kot zastav-ljenko, po katero je poslal cesar, morajo ob enem z njo odposlati tudi njeno spremstvo, katere sedaj isto tako preide pod cesarjevo varstvo. Tu je pošepetal Pomponiji, da pod pretvezo, češ da je to njeno sprem-stvo, jej more dati toliko sužnjic, kolikor jih smatra za primerno — in teh jej centurij ne more odbiti.

Sedaj bi moral priti se na politično polje, da bi tudi tu označil napredek. Bom kratak: Ni ga, ni srečnosnega napredka, ki bi blazil razdražene duhove, ki v svoji strasti in nedelavnosti dirjajo v — pozabljenje. Katoliški shodi se prirejajo, katoliško ljudstvo se fanatizuje v znamenju vere, v znamenju Najsvetejšega ter fanatizovano kleči pred ljudskimi, sebi popolnoma enakimi bitji, ki sicer imajo vedno v ustih ljubezen do svo-jega bližnjega in mir mej ljudmi, v srcih pa jim klije zavist in sovraštvo. Propagatorji vzvišenih nauk Kristusovih pozabljajo na svoje vzvišene nauke o resnici, pravici, lju-bezni in poštenju. V svojem glavnem organu lažejo huje kot prodajni židovski čifuti, se-veda pod praporjem resnice, pravice, ljubezni in poštenja!

Domače in razne novice.

Bohinjska železnica. — Nazna-njamo veselo vest, da v torek 16. t. m. prično delati pri Podbrdu most čez cesto, po katerem se bo odvažal mate-rijal iz predora, ki se tudi prične takoj delati. — Nadzornik delavcev je nas rojak J. Skrt. — To v odgovor na čenče dr. Gre-gorčiča v Rihenbergu. Zdaj pač lahko prično delati tudi vipavsko železnico, ki je bila z zakonom sklenjena že takrat, ko o bo-hinjski se ni bilo duha ne sluha. Izpolnile so se „Sociine“ besede.

Odlikovanje. — Cesar je dovolil, da se višjemu nadzorniku evidentnega urada v Trstu, g. Ivanu Macaku, o priliki napro-šenega umirovljenja izrazi najvišje priznanje za njegovo mnogoletno zvesto in uspešno službovanje.

Avdijsenca pri cesarju. — V „Učit. Tov.“ čitamo: Naše deželno učiteljsko društvo je po mnogih ovirah dobilo avdijsenco pri cesarju ter mu vročilo prošnjo za poddržav-ljenje ljudskega šolstva in učiteljstva, ali če bi to ne bilo mogoče, za enake plače z učitelji na državnih ljudskih šolah, ki imajo z nami iste študije, iste izpite, pa se jim ni treba truditi s tolikimi skupinami in oddelki kakor nam. Avdijsenca je bila 30. kimavca. Cesar je milostno sprejel deputacijo, sestojeto iz predsednika in obeh tajnikov, se z njimi pogovarjal ter obljubil, da se bode informo-val o našem položaju in o tem, kako naj bi se pomagalo goriskemu učiteljstvu. Za-hvalil se je učiteljstvu za zvestobo in pa-trijotično delovanje. Na izjavo tajnika Ign. Krizmana, da ima kot učitelj 15 službenih let razredno plačo 800 K, je opomnil cesar: „Das ist wohl wenig!“ Za avdijsenco se ima-mo zahvaliti posebno grofu Francu Coroniniju, čegar oče je bil cesarjev odgojitelj.

Druga kazenska obravnava. — Za dr. Tumo pride na vrsto A. Gabršček, kateri je obtožen na ovadbo „ljubljenca na-roda“ dr. Gregorčiča v smislu § 98 b. kaz. zak. Prič je kakih 15. Obravnava bo zategadel trajala gotovo cel dan. Čitatelji naši dobé celo obravnavo tiskano po stenogramu.

Kardinal — opravičen. — Za „Go-rica“ opravičuje kardinal „Prim. List“, ker je stalo na balkonu knez nadškofjske palače za časa bivanja cesarja v Gorici ob razsve-čavi dne 29. pr. m. zvečer v laščini W. Fr. G. I. Pravi, da „Njeg. Em. kardinal so naročili,

naj plinarska družba poskrbi, kakor druge kralji, za balkon škofjske palače primerno okintanje, ne da bi bili bolj natanko dolo-čeni, kaj in kako naj se napravi.“ Plinarska družba pa je potem postavila na balkon to, kar smo videli. To je tako jalov izgovor, da se čudimo, da rimski doktorji ne dobé kakega boljsega. Ob tako slovesni priliki tako visoki av-strijski državni in cerkveni dostojanstvenik ne določi bolj natanko, kako in kaj naj se na-pravi! Tega ne moremo verjeti, ker s tem bi si dajal kardinal jako slabo spričevalo kot tak in kot cesarski tajni svetnik. „Prim. List“ pa hoče biti točno informovan, da nikaka krivda v tem pogledu ne zadene kardinala, marveč le druge. Prav! Recimo, da je res, da so drugi naročili tiste Slovence izvajajoče laške črke z „evviva“, in recimo, da je zvedel kardinal o tem vsem šele potem, ko je že stalo na balkonu. „Prim. List“ pa s tem pri-znava, da kardinal je vedel, kaj stoji na balkonu. Zakaj torej je pustil tiste črke tako, kakor so bile vložene?! Tako zviti diplomat, kakor je on, je pač moral preračunati hitro, da bodo Slovenci razžaljeni, da tiste črke so prava demonstracija proti njim in da na to gotovo ne bodo molčali. Kardinal je mogel to vedeti, čemu torej je pustil la-ščino na svojem balkonu ter tako priznal njo v zasmeh dvotretlinski slovenski večini, katere jezik je prezrl, akoprav mu je nekdan donel v zeleni Štajerski v rojstni hiši na uho le slovenski zvok! — Kardinal je vedoma dopustil laščino na balkonu, in ni se brigal, da bi tisto napravo z laškimi črkami nado-mestil s kako drugo. To menda dosti govori in ob tem padejo v vodo vsi tisti jalovi iz-govori! Toliko skandaloznejše pa je to, da valé greh, kateri je storil kardinal, drugim na ledja. Kardinal je gospodar v knezoško-fjski palači in za take reči, kakor obravna-vana, mora biti odgovoren pač le on! To kaže vsakemu že zdrava pamet! Dosti! Mi smo bili dali v notici danes t. jen odduska razžaljenju Slovencev od strani kardinala; kar smo pisali, pri tem ostanemo, zlasti, ker vemo, da smo zadeli pravo, kar nam pričajo mnoga došla priznavanja.

„So.“ — „Prim. List“ je začel pisati o kardinalu: „so naročili“, „so se udeležili“ itd. tako, kakor govoré ponekod na Štajerskem in Gorenjskem, kar pa je pri nas neznano. Uvesti hoče torej „Prim. List“, da bo čast kardinalu večja, med našo govorico „onikanje“, kate-rega naše ljudstvo ne pozna. Kardinalu čast, kolikor mu je pritiče, ali tako klečeplaztvo, kakor na katoliškem shodu, sedaj pri nas z upeljavanjem „onikanja“ itd., se pa razsod-nemu človeku res že gabi in je naravnost nedostojno tako visokega dostojanstvenika, da isto dopušča. Toda klečeplaztvo stoji v programu klerikalizma na prvi strani!

Falsifikatorji. — Dr. Gregorčič in njegova družba so zatožili dr. Tumo, da je falsifikoval sejni zapisnik. Bil je seveda oproščen. — Povedali pa smo, kako je isti Gregorčič nabiral pooblastila! Danes dostav-ljamo, da je do danes dognanih že več sleparstev s pooblastili, ki so docela falsifikovana, kajti pooblastilec jih ni nikdar podpisal, niti ni vedel, da je kdo zanj volil. Falsifikovana so tudi imena prič. S takimi pooblastili je volil profesor Ivančič, pa tudi župnik Grča. Kdo ve, ali bi naše c. kr.

državno pravdnostvo naslo v teh sleparijah kaj kaznjivega?!

„Gorica“ o doslednosti. — Nasproti „Sočinim“ člankom o načelnem razkolu na Goriskem se je osmelila „Gorica“ priobčiti članek pod naslovom: „Kakor jim kaže.“ — V tem članku „Gorica“ impertinentno iztr-gava iz nekaterih „Sočinih“ člankov posa-mične stavke, da bi s tem dokazala, kako je „Soča“ sama trdila, da je počil na Goriskem razkol le vsled osebnosti, in da bi nasprotna stranka moralno in materialno ubila dr. Tumo in Gabrščka. Mi poznamo dobro člo-veka, ki sedi nekje po cele ure ter izpisava iz „Soče“, katere ne bi smel še dobiti v roke, posamične stavke, katere potem verizi v naravnost skandalozne trditve, nevredne mladinskega vzgojitelja. Ne bomo z njim na dolgo polemizovali; kajti njegov članek sam dokazuje vsakemu razumnemu človeku, da ni mogoče podtikati „Soči“ tako neumne pisave. Kdo bo verjel, da je goriski razkol počil jedino le zato, da bi nasprotna stranka moralno in materialno ubila dve osebi? In vendar je resnično, da je „Gorica“ ves čas od svojega grešnega poroda le moralno in materialno ubijala dr. Tumo in Gabrščka. Ali „Soča“ je tudi povedala o vsaki možni priliki, zakaj se to godi. Ali se čitatelji ne spominjajo, kolikokrat smo trdili v „Soči“, kar je sicer znano in umevno že vrabcem na strehi, da sta dr. Tuma in Gabršček glavna nasprotnika klerikalizma na Goriskem? Klerikalci z dr. Gregorčičem na čelu pa so si izbrali že od prvega početka taktiko, da treba ta dva moža ubiti moralno in materialno, potem je klerikalna zmaga na Goriskem na vsej črti zagotovljena. Ali se čitatelji ne spo-minjajo, kolikokrat je stalo v „Soči“, da bi bilo to za vsakega Slovence naravnost grozno svarilen vzgled, ako bi se klerikalcem posre-čilo na primer uničiti tako lepo narodno podjetje, kakor je „Goriška tiskarna“, in tako razširjena lista, kakor sta „Soča“ in „Pri-morec“, da bi imela dr. Tuma in Gabršček za vedno zamašena usta. In vprašali smo pogosto, kdo drugi bi se še drznil nastopiti proti klerikalnim teroristom, ako bi na tak način bila odstranjena celó dr. Tuma in Ga-bršček, ki imata na razpolago tiskarno in tako razširjena lista ter se znata izborno braniti s pisano in živo besedo? In vsakdo je pač odgovoril na tako vprašanje, da bi se na Goriskem morda desetletja ne našli močje, ki bi se upali s svojimi nazori na dan ter napovedali boj klerikalni sedrgi. Tisto torej, kar je „Soča“ pisala o osebnih napadih, je tudi sama že popolnoma po vrednosti tolmačila, namreč, da vsi tisti skandalozni osebni napadi so bili le sred-stvo v prepobožne klerikalne namene. Toliko bi zadoščalo. Dostavljamo le še, da je „Go-rica“ največ navajala iz člankov „Brez pro-grama in doslednosti“. Kar se tiče teh člankov, moramo pa že povedati, da si „Go-rica“ takrat na nje ni upala niti odgovoriti; kajti njeno nedoslednost in zvižahnost smo takrat razmesarili tako, da je sploh storila najbolje, da je molčala. Zdaj pa meni, da je sirsja javnost že pozabila tiste članke; zato jih falsifikuje. Klerikalci torej pišejo v res-nici danes tako, jutri drugače; zares prav tako, kakor jim kaže. S tem bodi našega odgovora konec.

»Čuj me, Pomponija! Podam se k cesarju, dasi-ravno slutim, da bo to zamán, in dasiravno Senekova beseda pri njem več ne velja, vendar pojdem tudi k Seneki. Dandanašnji ima več veljave Sofonij, Figelin, Petronij ali Vatinij...«

Kar se tiče cesarja, nemara on še nikdar v živ-ljenju ni slišal o národu Ligijcev; ako je pa vendar le zahteval, naj mu oddamo Ligijo kot zastavljenko, je storil to le radi tega, ker ga je nekdo k temu na-šuntal. Lahko je uganiti, kdo je to storil.

Ona je hipoma dvignila k njemu oči ter rekla:

»Petronij?...«

»Dà.«

Nastalo je za trenutek molčanje, na kar vojsko-vodja nadaljuje:

»Taka je posledica, ako spustimo čez prag koga izmed teh ljudij brez časti in vesti. Prokleta bodi ura, v kateri je došel Vinicij v našo hiso. On nam je privel Petronija. Gorjé Ligiji, ker hočejo jo imeti za pri-ležnico.«

In njegov glas vsled žalosti in jeze nad storjeno krivico je postal še bolj zvižgajoč nego drugokrat. Nekoliko časa je bojeval hud notranji boj, ter samo stisnene pesti so pričale, kako hud je bil ta boj.

»Častil sem doslej bogove«, je dejal, »toda v tem hipu sem si mislil, da jih ni nad svetom, in da je samo jeden, zloben, znoreli in strašanski, čegar ime je — Nero.«

»Aulo!« reče Pomponija. »Nero je samo peščica gnjilega prahu proti Bogu.«

(Dalje pride.)

Še nekaj o shodu v Rihenbergu.

Zanimivo na tem shodu je bilo zdihovanje dr. Gregorčiča zaradi žaljenja, katero smo morali Slovenci v Gorici prenašati povodom cesarskih slavnosti. V „Gorici“ pa ni čitati niti ene besede o tem, kaj je storil ta imenitni govornik in „ljubljenec naroda“ pred slavnostmi in po njih, da bi pridobil narodu na tako žaljenje primerno zaščeno. Tako značilna je tudi resolucija, katero je stavil koncem svojega govora. Dasi Slovenci vedno vzdihujemo, kako smo zanemarjeni v vsakem oziru, kako nas vlada prezira duševno in gmotno ter podpira naše nasprotnike, ni imel dr. Gregorčič nujnejšega posla, nego predlagati shodu resolucijo, v kateri izjavlja kot potrebno, da služijo Slovincem tudi v narodnem in javnem življenju kot podlaga katoliška načela. Nečemo se dalje spuščati v razmotrivanje o tej resoluciji, katere je bilo pač toliko treba, kakor dr. Gregorčiču vode v črevelj, ko se je zadovoljen vračal v Gorico. Če ne zna drugače zastopati koristi goriskih Slovencev, naj se le lepo vrne v gorisko semenišče, kjer bo imel dovolj lepe prilike za razvijanje katoliških načel. — Vipavci radi slišijo o Vipavski železnici. Zato je znameniti dornberski paša Lovro Točeban povprašal dr. Gregorčiča, kaj je z vipavsko železnico in kaj z drugo železnico zvezo s Trstom. Da je bilo to vprašanje Lovretu Točebanu potrebno, je jako zanimivo za nas vse, ki vemo, koliko je „Gorica“ že lagala o tej nesrečni vipavski železnici. Tudi iz njegovega odgovora je jasno, da je glede vipavske železnice le to resnično, kar je pisala „Soča“, namreč, da je vipavska železnica popolnoma odvisna od tiste državne, ki pojde iz Trsta mimo Gorice na Korosko. Vse drugo je švindel in pesek v oči nepoučenemu ljudstvu. — Kako nesramno klerikalci lažejo, je dokazal poročevalec o tem zaupnem shodu v „Gorici“, ko je naslital nekega Rihenbergana, kako je bil pijan, ter da je v pijanosti vpil: „Živio dr. Tuma!“ Mi seveda ne bomo preiskovali, koliko je na vsem tem resnice; kajti tudi našim pristašem privoščimo včas kapljico vina in jim ne moremo biti za varuha, kakor ni dr. Gregorčič varuh tistim svojim čč. gg. sobratom, ki po farovžih nič drugega ne delajo, kakor da se v družbi brhkih kuharic zabavajo pri polnih kozarcih, popivajo po cele noči ter celo pijani v pravem pomenu besede opravljajo svojo cerkveno službo. Naši „Tutti frutti“ so povedali marsikaj, kar vzdržujemo do zadnje besede v polnem obsegu. Ali mar hoče dr. Gregorčič, da bomo res nadaljevali take slike? — „Gorica“ je hotela s temi svojimi opazkami nekako namigavati, kako grozno trdna je njena stranka v Rihenbergu. Mi pa jej povemo, da naša stranka prav v tej občini napreduje in se množi v našo popolno zadovoljnost. Le naročnikov na „Primorca“ je nad 80, kar gotovo ni brez pomena za bodočnost te vipavske občine. Mi smo prepričani, da kmalu odzvoji Pavlicovemu gospodarstvu, kateremu posvetimo o priliki primerno pozornost, da bode svet videl, kako znajo nekateri lisjaki izkoriščati v svoje sebične namene ubogo ljudstvo, ki ob raznih prilikah potrebuje sveta ali pomoči, in kateremu se vsiljuje za razne načelnike može Pavlicovega kova. Bog ne plačuje vsako soboto, zato tudi Pavlici zasluženo plačilo ne uteče.

Zopet deželna užitnina. — Deželni uradnik E. Klavžar zopet strši z užitnino v deželni upravi. Sprva mu je plačeval dijete v ta namen deželni odbor, zdaj pa z dr. Gregorčičem roma po deželi, da ima ta bivši „ljubljenec naroda“ vsaj nekoliko družbe, za katero je Klavžarju gotovo hvaležen, in za katero mi dr. Gregorčiča prav nič ne zavidamo. Na shodu v Rihenbergu je stavil celo resolucijo v tem smislu, da naj dežela prevzame pobiranje užitnine v lastno upravo. Dež. uradnik E. Klavžar bi moral pač vedeti, da dežela more prevzeti v svojo upravo le svoje deželne doklade. Glavne užitnine pa so državne davštine na vino, pivo, meso itd. Do teh užitnin pa dežela ne more priti po drugi poti, nego danes zasebni zakupniki. Saj smo vendar že razložili, da imajo v tem pogledu glavno besedo družbe krčmarjev v posamičnih davčnih okrajih. Ako krčmarji hočejo oddati pobiranje užitnin zasebnikom ali deželnemu odboru, je to popolnoma v njihovi oblasti. Vse take resolucije na javnih shodih so le čisto navadno slepenje poslušajočega občinstva, ki ne ve, kako reči pravzaprav stoji in se zanaša le na verodostojnost tako slavnega in proslulega govornika ter poštenjaka od nog do glave, kakor je E. Klavžar.

V Kozani bodo imeli jutri ples na dvorišču Ant. Princica. Nekdo jim je hotel poskrbeli laško godbo iz Gorice in je dal godcem že zadatje, ali temu mladeniču, ki je delal to na svojo roko, so se ustavili drugi, ki so najeli godbo iz Prvačine. Tako bodo jutri plesali v Kozani na slovenski in ne na laški takt. Fantje, ki priredé ples, vabijo plesu željne mladenice, da se udeležijo v obilem številu. Vsa čast jim, da so se držali gesla: Svoji k svojim! Naj služijo drugim v posne-manje!

Naši Italijani in dekle. — V seji, katero je imelo italijansko društvo „Unione“ pod predsedstvom dež. glavarja Pajerja, se je sklenilo, napraviti v Gorici strogo italijanski urad za posredovanje dekliških služeb. Italijanom se je s tem ugodilo vroči želji, ko so gojili že od nekdaj in koji so dajali tudi v svojih listih odduska. Sedaj se lahko prične s sistematičnim preganjanjem naših deklet; kajti da bi jim isti urad šel na roko, je povsem izključeno. Vabili bodo v mesto samo ženske „puro sangue“ iz Furlanije in iz dežele polente; v to svrhu otvorijo tudi v Furlaniji podružnico goriskega centralnega urada. Vprašanje je le, če presežejo furlanske služkinje naše slovenske. Italijanske dame vedó dobro, kako izborne so slovenske služkinje in kako slabe furlanske, in zato ne vemo, če se dajo speljati na led, da zapode iz hiše dobrega posla ter ga nadomesté s slabim.

Volilni imenik za V. kurijo bo razstavljen na tuk. magistratu, in sicer v statističnem oddelku, od 15. do 20. oktobra, v katerem času bodo zamogli vložiti pritožbo tisti, ki imajo v tej skupini volilno pravico, ki pa niso vpisani v imenik. Zglasiti se je v omenjenih dneh od 9—12 dop. in od 4—6 pop. razvijemo vse goriske Slovence, da store svojo narodno dolžnost, ker utegne biti borba v V. kuriji jako huda!

Vsi na krov! — „Učiteljski Tovariš“ je priobčil tak članek: Pri zadnjem občnem zboru kmetske družbe kranjske je zmigalo ljudsko učiteljstvo, ker je storilo svojo dolžnost. Mnogo važnejše za naš stan in za našo šolo so pa državno-zbornske volitve. Pozivljamo vse napredno, svobodomiselno učiteljstvo, da stori tudi sedaj vsak svojo dolžnost, da bo vsak na svojem mestu, da bo vsak cel mož in storil vse, kar je le mogoče storiti naprednemu učitelju, da bodo izvoljeni taki kandidati, ki so dokazali, da so naklonjeni novi soli in naprednemu učiteljstvu. Sedaj se nam nudi prilika, da pokažemo, koliko veljamo med narodom in koliko ugleda smo si priborili v zadnjem času. Stopimo takoj vsi med narod ter mu z lepo in prijazno besedo odpirajmo oči, da se začasa izpozna, kje so njegovi prijatelji in kje tlačitelji. Vedimo se pa pri tem delu vladno, prijazno in ljubeznivo ter strogo pazimo, da ne onečastimo našega lepega stanu. Pokazimo se, da smo omikani učitelji in da delujemo za omiko, za prosveto. Gorje nam in našemu narodu, če bi zmigal klerikalni zmaj! Zato takoj iz sole ven, med narod! Toplo pa pokladamo vsakemu na srce, da do pičice izpolni vsak tudi svojo dolžnost v soli, da mu nasprotniki ne bodo mogli blizu, zakaj gotovo je, da bodo prežali na nas, kakor lačni jastrebi ter nas obrekovali in denuncirali na višjih mestih. Pa to ne sme splasiti moža, ki stori v soli vestno svojo dolžnost in se zaveda svojih državljskih pravic. — Volitve bodo tajne in direktne, to je vsakdo bo volil z listkom naravnost kandidata za državnega poslanca in ne več volilnih mož, kakor je bila do sedaj navada. To pa samo na Kranjskem. Ta preuredba volilnega reda je za nas ugodna in zato zmagamo lahko na vsej črti, če stori vsak naprednjak svojo dolžnost. — Katere stranke naj se pa učiteljstvo poprime? No, čisto naravno je, da narodno-napredne stranke. Ta stranka je čestokrat dokazala, da ji je na tem ležeče, da napreduje ljudski učitelj v gmotnem in duševnem oziru, zakaj če napreduje ljudski učitelj, napreduje z njim tudi šola in na dobro urejeni soli sloni pa blagostanje narodov. Nas vseh dolžnost bode torej, da gremo z dušo in telesom v ogenj za narodno-napredno stranko in njene kandidate. V peti kuriji bo kandidovala na Kranjskem narodno-napredna stranka ljudskega učitelja, v mestih in trgih ter v kmetskih občinah pa samo take moči, kojim gori srce za novo solo in napredno učiteljstvo. Prav bi bilo, da bi stopilo tudi primorsko in štajersko učiteljstvo v dotiko z vodstvom tamošnje narodne stranke, oziroma stranka sama naj se veže z učiteljstvom ter postavi kandidatom

kjerkoli že po enega učitelja. Na Goriskem bi bila peta kurija na mestu in morebiti tudi na Štajerskem. Enako svetujemo ister-skemu in dalmatinskemu učiteljstvu, da ponudi napredni stranki svojo pomoč, a tirja od nje tudi svojih pravic. Učiteljstvo, ki nima opore v tej ali onej stranki, je izgubljeno, prav tako je pa tudi izgubljena stranka, ki nima zaslonbe in pomoči v učiteljstvu. Delujmo torej z združenimi močmi in zmagala bo napredna misel. Torej le vsi na krov!

Škrlatica se je pokazala v Plaveh, kjer zahteva precejšnjih žrtv; več oseb je že umrlo.

Vabilo. — Društvo „Šolski Dom“ bo imelo svoj letni občni zbor dne 25. oktobra ob 11. uri predpoldne v pritlični dvorani svojega šolskega poslopja z dnevnim redom, ki ga predpisujejo društvena pravila.

Nagluha (gluhost). — Bogata gospa, ozdravljena od nagluhe in ušesnega brenčanja z umetnim ušesnim bobnilom dr. Nicholsona, je darovala njegovemu zavodu 75.000 gld., da gluhi, nepremočni ljudje lahko zastoj vdobijo taka bobnila. Pisma je pošiljati na naslov: Št. 4660, zavod Nicholsona „Longcott“ Gunnersbury, London W.

Razgled po svetu.

Znamenit vladni migljaj. — Češki list „Pozor“ javlja, da so dobili vsi c. kr. uradniki migljaj, da morajo nastopati v čeških okrajih za klerikalne kandidate proti narodnim. Kaj verjetno! Zadnjič pa smo zabeležili vest, da vlada je prepovedala uradnikom, vtikati se v volitve. Z besedo prepoveduje, po migljajih pa jih goni v volilno borbo.

Ogrski državni zbor. — Finančni minister Lukacs je predložil 10. t. m. zbornici poslancev državni proračun za leto 1901. Proračun je po obliki docela podoben onemu za leto 1900. ter navaja naslednje glavne številke: Redni izdatki so predvidjeni na 970.496.503 K, to je proti izdatkom, dovoljenim za leto 1900., več za 12.860.523 K. Od tega vsika spada svota 3.561.126 K na večje potrebščine skupnih izdatkov in znesek 5.100.000 K na stroške, ki so posledica prej ali v tem času dovoljenim in izvršenim zakonom. Redni dohodki so prelinirani na 1.012.770.396 K, torej v primeri z dohodki, določenimi za leto 1900., za 14.575.745 K več. — Izredni dohodki so prelinirani na 43.811.901 K proti 62.088.762 K leta 1900, torej za 18.276.861 K manj. Skupno gospodarstvo kaže torej 970.496.503 K rednih izdatkov proti 1.012.770.396 K rednih dohodkov, torej za redne posle plus v znesku 42.273.893 K. V izrednem poslovanju stoji prehodnim izdatkom in investicijam v znesku 86.049.914 K nasproti 43.811.901 K izrednih dohodkov. — Tu se torej kaže primanjklaj v znesku 42.238.013 K. Ordinarij in ekstrordinarij skupaj izkazuje 1.056.546.417 K skupnih izdatkov proti 1.056.582.297 K skupnih dohodkov ter preostaja višek 35.880 K, ki je za 104.451 K manjši od preostanka lanskega leta.

Deželnim glavarjem dalmatinskim je imenovan dr. Vicko Ivčević. „Narodni list“, glasilo stranke prava, piše o njem: „Umne redke sposobnosti dr. Vicka Ivčevića, njegov pošten značaj in njegovo neodvisno mišljenje jamčijo nam, da bo on dčno izvrševal prvo samostalno čast v Dalmaciji, na diko in korist hrvatskega naroda in njegovih potlačeni pravic. Z ozirom na to, brez ozira na politično stališče, koje zavzema, mu najiskreneje čestitamo.“

Rusija in Srbija. — Brzjavka iz Beograda javlja, da je ruski poslanik v Vatikenu, Čarikov, imenovan ruskim poslanikom na srbskem dvoru. S tem, kakor tudi z nedavnim imenovanjem bivšega ministra predsednika Stojana Novakovića srbskim poslanikom v Petrogradu so utrjeni diplomatski odnosi med Srbijo in Rusijo. Poslednji ruski poslanik v Beogradu, Žadovskij, je bil lani prekinil vse vezi s kraljem Milanom in z vlado dr. Gjorgjevića ter je zapustil svoje mesto. Do zdaj ga je nadomestoval poslovodja Manzuorov, ki je upriličil sedanji sporazum, ter pojde za svetnika k poslanstvu v Carigradu.

Zjedinjeno ameriške države. — Volitev predsednika Zjedinenih držav se ima vsršiti že 5. decembra. Oba kandidata napenjata zdaj vse sile, da si pridobita volilce. Do danes je bilo jako sumljivo, ali dobi Mac Kinley zopet večino, no, zdaj je to verjetnejše, ker se je „Newyorker Staatszeitung“, glavni organ Nemcev v Zjedinenih državah, izjavila proti Bryanu, a za Mac Kinleya. Isti list se izreka proti vsaki kolonijalni in imperijalistični politiki, ter pravi, da je izvolitev Mac Kinleya manjše zlo od izvolitve Bryana. Najnovejši Bryanovi govori dokazujejo, da se on še danes drži takih finančnih in drugih blodenj, katere morajo Nemci odklanjati, četudi razočarani in težkim srcem glasujejo za Mac Kinleya. S tem je, kakor se zdi, volilna borba odločena. Pri poslednji volitvi leta 1896. je dobil Mac Kinley 271, Bryan 176 glasov. — Po obstojećem zakonu se bo vsršila volitev volilcev

6. novembra, 5. decembra volitev predsednika in podpredsednika zveze, a 13. februarja 1901. se bode vsršilo v kongresu štetje glasov. Dne 4. marca prevzame novi predsednik vlado.

Italijanski minister prosvete proti nemškemu jeziku. — Italijanski minister prosvete je izbrisal iz vrste obilglatnih predmetov italijanskih realnih gimnazij nemški jezik. Zastopnik Santini bo interpeliral radi tega ministra, kaj ga je dovedlo do tega čina.

Turška vlada je odgovorila na rusko noto v zadevi kurdskega napada na ruskega generalnega konzula v Erzerumu in zatrjuje, da je odredila vse potrebne korake, da se ugotovi zahtevam ruskega poslanstva v Carigradu.

Hvaležen posel je, kakor beremo, lov na podgane, seveda ne povsod; pač pa je razpisalo mesto Antwerpen nagrado 10 vin, za vsako ubito podgano, ker hoče uničiti velikansko armado podgan, ki imajo svoje domovanje v podzemeljskih rovih in kanalih. Kakor znano, so namreč podgane nositeljice kuge, in radi tega se jim je napovedal v omenjenem mestu ljut boj, tako, da je nekaternikom edini posel in zaslužek — lov na podgane. Eden sam na primer je ubil v eni noči 142 podgan.

Velikanska nesreča; 40 mrtvih. — V Nokandevu v okraju Porchov na Ruskem je prenočilo v nekem samostanskem dvonadstropnem poslopju 5000 romarjev, ki so prišli prisostvovati veliki cerkveni slavnosti, ki se je imela vsršiti ondudaj. Ponoči pa se je vdrl vsled prevelike teže pod v drugem nadstropju in padel na romarje, ki so spali v prvem nadstropju. Nastala je velika zmešnjava, in to tem bolj, ker so nekateri kričali, da gori. Vse je drlo proti izhodu in se je v nastali gnetci zadušilo 40 oseb, 4 moski in 36 ženskih; 20 je ranjenih.

Požrtvovalnost Čehov. — Leto 1880, so bratje Čehi ustanovili v Pragi „Matica Šolsko“, koji je ista svrha, kakor naši družbi sv. Cirila in Metoda, t. j., da brani deco pred raznarodovanjem. Prvo leto je nabrala „Matica Šolska“ 150.000 K prisilov in darov; skozi pet let je nabrala 8.000.000 K; v vsem steje 30.000 članov.

Društvo proti prosjačenju v Zagrebu. — Stanje blagajne meseca septembra je bilo sledeče: Dohodki od osnutka društva znašajo K 48.153-77 in izdatki K 48.871-21. Ostaje v blagajni koncem meseca septembra t. l. 82 K 56 v. Koristnosno je naloženo K 11.785-65. Tekom meseca septembra je bilo obdarovanih v vsem 320 domačih in 70 tujih prosjakov z skupno svoto K 790-26. Društvo steje 457 članov, in to: I. reda 81, II. reda 196 in III. reda 180. Kakor se vidi iz teh podatkov to društvo na Hrvaškem izbornu deluje. Želeli bi si tudi drugodi takih velekoristnih društev, katera bi delala na to, da se odpravi nadležno beračenje.

Vojna na Kitajskem. — Pri Kaulungu so premagali boksarji, broječi 5000 mož, redno kitajsko vojsko. Guverner pokrajine Sciantung je dobil povelje, da mora tekoj nabrati 50.000 mož. — „New-York Journal and Advertiser“ priobčuje naslednjo brzjavko iz Tokia od dne 8. t. m.: V nekemu pogovoru je izjavil japonski minister marki Ito, naglašuj, da njegove besede niso oficijelne, da pride zopet do moči. Cesar in dvor se morata povrnuti v Peking, še predno bo rešeno kitajsko vprašanje. Pogajanja z Li-Hung-Čangom in princem Tsingom ostanejo brez vsake koristi, ako jih vlada ne odobri in izvrši, kajti ta dva posredovalca ne moreta, vkljub vsem obljubam, ničesar izvršiti. Nadaljni agresivni koraki potegnejo v boj celo Kitajsko in leta in leta bo vladal največji nered, ki uniči vsa trgovino. — Japonci ne želijo pridobiti kitajske zemlje, njim so na srcu le trgovineke koristi. Ito meni, da hoče Li-Hung-Čang res preprečiti razkosanje Kitajske; vojna z isto bi bila največja nesreča stoletja, kajti nobena država bi je ne mogla sama osvojiti; ta vojna bi potegnula ves svet v krvavi boj.

Naradno gospodarstvo.

Imena odlikovancev in obdarjencev na sadni razstavi. (Konec.) Darila c. kr. kmetske družbe v Gorici. Državna darila. Dobili so:

Denarna darila: Vuga France v Kanalu 150 kron.

Po 40 kron: Sauli Ferdinand v Št. Petru — Golob Janez v Solkanu — Hebat Henrik v Rihenbergu.

Po 20 kron: Vidic Štefan v Kanalu — Cvstrenžnik A. v Avčah — Humar Andrej v Vrtojbi — Musina Karol v Starigori — Šušmel Jožef v Prvačini — Pustin Anton v Romansu — Frattur Dominik v Ogleju — Vidic Ivan v Kanalu — Vojaric Ivan v Suzidu — Zlatoper Anton v Cerknem.

Po 20 kron: Kuntih Jožef v Gorenjem polju — Vuga Ivan v Kanalu — Valentinčič Štefan v Morskem — Vuga Ignacij v Morskem — Skočir Miha v Zatočinu — Kovac Franc in Klemenčič Jakob v Idriji ob Bači — Kenda Ivan v Gabrijli — Bržan Andrej v Zablaz-Cadrgu — Fortunat France v Čiginju — Bukovec Štefan v Volčah — Luznik Jakob v Kozariščah — Rejec France v Volčah — Kocjančič Anton v Nablom —

Koršič Anton v Gor. Cerovem — Sovdat Anton v Smasteh — Breziger Ivan, Gerbic Martin, Srenšek Fr., Leban Ivan v Ročinju — Mavrič Jožef v Fojanu — Komel I. v Sempasu — Tomsig Anton na Rafatu — Martincič I. v Renčah — Bat Valentin pri Kobilih — Čeper Jožef na Barki — Ambrožič Jožef na Barki — Štok Andrej v Dutovljah — Rjavec Ivan v Cerknem — Vodopivec Jakob v Dornbergu — Zabrit Janez v Tomaju — Turk Anton in Turk France v Šepuljah — Šolski vrt v Bocu.

Po 10 kron: Suligoj Ivan, Raholin Ivan in Križnič Jožef v Ročinju — Podobnik Janez in Rjavec Janez v Sebeljah — Kleva Anton, Družina Anton in Rožanec Mihael v Varezah — Čergol Franc v Vavovljah — Kljun Jernej v Misliah.

Trgovskemu stanu v resno premo-trivanje. — Tako se glasi naslov vspešnega bujalnega oklica, ki ga je poslal mej svet pripravljani odbor trgovskih uslužbencev za ustanovitev slovenskega trgovskega društva „Mercur“ v Ljubljani. To društvo bi po mnenju pripravljalnega odbora imelo svoj delokrog na Kranjskem in v ostalih slovenskih deželah ter bi skrbelo: za duševno in strokovno izobrazbo svojih članov, za procvit slovenskega trgovstva v obče, za nameščenje trgovskega čsobja in za prireditve javnih zabav v korist društva. Da se pa dosežejo navedeni nameni, bi služila društvu sledeča sredstva: čitalnica in knjižnica, poučna in strokovna predavanja, zbirke vzorcev raznoterega blaga, javna ogledovanja raznih trgovskih in industrijskih izdelkov, učenje vseh trgovskih reči z naučnim tečajem ter spoznavanje trgovine v obče s pomočjo strokovnih časopisov, društveno glasilo, pisarna za posredovanje nameščenja trgovskega osobja vsake stroke in gojitve pelja in glasbe in družabnega življenja mej svojimi člani.

Kakor videli: namen lep in sredstva v dosego namena dobra. Vendar hočemo za sedaj izpregovoriti par besed k temu oklicu. Prijatelji smo slehernega napredka, posebno pa, če vidimo ta v slovenskih deželah. Ustanovitev slovenskega trgovskega društva „Mercur“ v Ljubljani bo na vsak način, ako se bo seveda izvrševal njegov namen v resnici z navedenimi sredstvi, značila za naš napredek prav mnogo. To trdimo. Vemo pre-dobro, kako živo potrebujemo zlasti mej trgovskimi uslužbenci več zmisla za strokovno naobrazbo... V oklicu se pravi, da je pričakovati, da bo društvo ustanovljeno na strogo narodni podlagi. Odobrujemo, samo bojimo se, da se ne bi ta „strogo narodna podlaga“ preobrnila v narodni sovinitizem, kar bi bilo jako obžalovati. Narodnost ne obstoji v tem, sovražiti Nemca za to, ker je Nemec, Laha, ker je Lah itd., ne, narodnost je v tem, držati se svoje narodnosti, ne zapostavljati je pred nobeno drugo. Narodnost se ne pojavlja v „živio“-klicih pri najrazličnejših slavnostih, ne, narodnost ne sme biti zgolj za parado, za uniformo. Zato pa mislimo in tolmačimo si frazo na „strogo narodni podlaga“ s tem, da bo društvo skušalo to „strogo narodno podlaga“ uveljaviti s tem, da bo skušalo z resnim delom priversti mej vrste trgovskih in industrijskih uslužbencev več hrepenenja in teženja kakor po obči tako po strokovni izbrazbi. Kdor se izobrazi v poštenjaka, v inteligentnega moža, ki tudi svojo stvar izvršno strokovno razume, ta nikdar ne bo narodno indiferenten, narodno mlačen. Toleranten bo seveda napram vsakomur, tega je tudi treba, kajti mejsebojna toleranca je ona vez, ki bo in mora vezati najrazličnejše narodnosti mej seboj. Ne tlači nikogar in od nikogar se tlačiti ne daj! — V oklicu čitamo, da bo mej sredstvi za dosego namena tudi: učenje vseh trgovskih ved z naučnim tečajem. Prav praktično sredstvo, samo na delo! Ureditelj zbirke vzorcev raznoterega blaga se hoče uporabiti tudi kot sredstvo, ki bo tudi prav velike važnosti pri učenju in spoznavanju trgovskih ved. Strokovna predavanja spadajo tudi tu sém. Drugo se bo z drugim izpopolnjevalo. Kaj je še dodati? Ko bi vedeli še ostalo, kar mislijo gospodje iz pripravljalnega odbora o ureditvi in izvrševanju namenov in sredstev, bi rekli še marsikatero. Tako pa — raje hočemo počakati daljših poročil in komentarov! V kratkem se skliče ustanovni shod. Zato gospodom iz pripravljalnega odbora to-le svetujemo: Le na dan! Društvo je potrebno in pri vsakem v resnici svobodnimiselnem človeku mora najti zaslobo in podporo. Pa če je tudi najde, saj se mora v prvi vrsti zanašati na svojo lastno pomoč! Iz vrst trgovskih uslužbencev samih mora vsiliti trdna organizacija v prid sebi, trgovstvu v obče in pa narodu našemu! Na delo! Delo naj bo delo za realno brez vseh rodoljubnih gesel in fraz, ki navadno blešče tako, da zatemne ono pravo. Tega nas uči naša minulost! Realno delo je jedino pravo, in kot tako ima vse pravice za — uspeh. In to bodi glavni cilj in smoter!

Naznanilo.

Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu, da sem prevzel staroznano gostilno grofa Coroninija v St. Petru pri Gorici. Skrbel bom vedno za dobro pijačo ter gorka in mrzla jedila. Priporočam se za mnogobrojen obisk.

Z odličnim spoštovanjem
Ivan Merzek.

Svilene bluže gld. 2:40

in višje! — 4 metre! — poštnine in carine prosto. Vzorci obratno; ravno tako črne, bele in barvane „Hennebergove svilne“ od 45 kr. do gld. 14:65 meter.

G. Henneberg, tovarnar svile
(6) (c. in kr. dvorni zalagatelj) v Curiku.

Razpis službe.

Razpisuje se služba tajnika-organista z letno plačo 1000 K, oziroma tajnika z letno plačo 800 K.

Zahteva se popolna izurjenost v tajništvu in znanje slovenskega jezika.
Županstvo Komen.

Krčma v najem

s tremi prostori, dvoriščem za pivo ter sobami za prenočišče tik glavne in prometne ulice v mestu. — Naslov pove upravnistvo.

!! Praktikant !!

14—16-letni deček, bivač v Gorici, se sprejme kot učenec v fotografskem ateljeju A. Jerkič v Gorici.

Na dež jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetinjo
Na lvoški razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav
JOS. VINDYŠ - A,
v Pragi na Smihovu
(Praha-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816.
se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju sokolskih in šolskih telovadnic po najnovejših pripoznanjih in praktičnih sestavih.

V ta dokaz je na razpolago mnogo pripotočnic spričal domačih in inozemskih. Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerne, plačuje se pa na mesečne obroke po volji in zmnožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in načrti za popolne telovadnice pošilja na zahtevo brezplačno in nepoštni prošio.

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

100 do 300 gld. mesečno

Iahko zaslužijo osebe vseh stanov in v vseh krajih s prodajo zakonito dovoljenih drž. papirjev in srečk, a da ni potrebna glav-nica in ni nikak nevarnost. — Ponudbe pod Ludwig Österreich, VIII Deutsche gasse 8 Budapest.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal
matinskih in
istorskih
vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerne. Postržba poštna.

Goriška ljudska posojilnica

registrirano društvo z omejeno zavezo
v Gorici
Gospeska ulica št. 7, I. nadstropje
v lastni hiši.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član društva, in se obrestujejo po 4 1/2 %. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila se dajejo samo članom, in sicer na menjice po 6 % in na vknjižbe po 5 1/2 %.

Uradije vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1899. okroglo K 1.400.000.
Poštno-hran. račun št. 837.315.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka
E. Riessner, v Nunski ulici 3,
(nasproti nunski cerkvi)

priporoča pred. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih evellie za vsako vrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrob-nih vencev, za mrliške potrebe, voščeno sveče itd. vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perilo.

Vinarske in sadjarske društvo
za Brda
v Gorici

se pripo-roča za-sebnikom krčmarjem in drugim.

Prodaja naravne in pristne briske pridelke po zmernih cenah.

Zaloga pristnih briskih vin.
Desertna vina.

Razpošilja na vse kraje od 56 litrov naprej. Uzorce vin pošilja na zahtevo.

Sedež društva je v Gorici: ulica Barzellini št. 20.
Podružna klet: ulica Torrente št. 6.

Tovarna lanenega cvirna
Jos. Iv. Langer

Post Bukowitz pr. Hohenstadt na Moravskem
priporoča svoj izdelek vbeljen v trajni avstlo-beli barvi za ročno izdelovanje čipk dva-, tri- in večkratno vseh števk in barv.

Riccardo Brass

Gorica

zaloga vin in špirita na debelo.

Ulica Vetturini št. 11.

Domača, istrska in dalmatinska vina ter žganja prve vrste po nizkih cenah.

Zaloga vina in žganja.

Podpisani naznanjam p. n. občinstvu, da sem odprl podružnico g. Petra Manzutto, veleposesnika iz Umaga v Istri, zalogo pristnega

belega in črnega vina ter nray-nega tropinoveca

na debelo po jako nizki ceni.

Priporočam se za obila naročila z odličnim spoštovanjem

Ferdinand Žagar,

Gorica, na Kornu hiš. št. 25.

Vojaških invalidov velika
zlata in srebrna loterija.

Glavni dobitok **60.000** kron

v gotovini z 20% odbitkom.

Invalidne srečke po 1 krono

priporočajo: G. Gentili, V. A. Jona, Michelstädter & Comp., A. Pincherle.

Ustanovljena tvrdka leta 1866.

Ivan Drufovka v Gorici

na Travniku št. 5.

Tovarna nadplato Ozka ulica št. 8. — Filijalki v Komnu in Sezani.

Tovarniška zaloga usnja in podplato

ter vseh potrebščin za čevljarje, različnega usnja za sedlarje, knjigoveze, tapetarje itd.

Basna tovarna nadplato (Schuhobertheile),

jermenov in oprav za vole.

Glavni zalagatelj

voščila (biksa) družbe sv. Cirila

in Metoda v Ljubljani.

Kupuje surove kože in loj po najvišjih dnevnih cenah.

Ceniki na zahtevo zastoj in franko.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici.

Gospeska ulica št. 7.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

Priporoča cenj. odjemalcem svoje v obširni izbori dospelu novo sveže blagó za jesensko in zimsko dobo, za ženske in moške; vsakovrstna sukna, kot: Loden, Cheviot, Kammgarn i dr.

Krasna izbira volnenin, forštajnov (porhet), „Lawn Tennis“ i. dr. za ženske obleke.

Priporoča izbornu perilo, bombažasto in cvirnasto, katero prejema iz prvih slezkih tovarn; med temi ima tudi preproge, namizne prte, zavese, žepne rute, bombažaste in cvirnaste, blago za blazine, plahte, kovtre, žamet in pliš v vseh barvah; prtenino, ogrinalke itd. Lepo perilo za moške: srajce, ovratnike, zapestnice, prsnike, ovratnice, nogovice, Jäger-srajce, za hribolazce itd. itd.

Vse po najnižjih in zadnjih cenah brez pogajanja.

Na željo se pošlje tudi vzorce, poštnine proste.